

Kravet til internkontroll

Julie Aanderaa Clausen og Siri Aass

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Nytt internkontrollkrav i kommuneloven

§ 25-1 i kraft fra 1. januar 2021.

Opphevet en rekke internkontrollbestemmelser i særlovgivningen (for eksempel opplæringsloven § 13-10, «forsvarlig system»).

Formålet: Unngå dobbeltregulering, mer samordnet og forenklet regelverk.

Mer utfyllende bestemmelser om hensikten, innhold og omfang enn tidligere, men likevel fortsatt overordnet.

Omfatter i stor grad de samme elementene som tidligere.

Prop 46 L (2017-2018):

Internkontrollen skal bli bedre, mer målrettet, effektiv og helhetlig.

Prop. 81 L (2019-2020):

«Hensikten er å gi en bedre, mer helhetlig og samlet regulering av internkontroll for kommunene. Med lik regulering for ulike sektorer er målet at det skal bli lettere å ta et mer helhetlig grep om internkontrollen i kommunen, og at internkontrollen kan styrkes gjennom et mer målrettet internkontrollarbeid».

Hva er internkontroll?

Kommuner skal ha «internkontroll» med **administrasjonens virksomhet** for å sikre at lover og forskrifter følges.

Kommunedirektøren har ansvaret.

Omfatter alt innenfor kommunens ansvarsområde. Herunder opplæring.

Hensikten er å sikre at lover og forskrifter følges – rettssikkerhet for innbyggerne.

Kommunens egenkontroll

Kilde: KMD

Hvorfor er god egenkontroll viktig?

**GOD
EGENKONTROLL KAN
SIKRE:**

at kommunale oppgaver utføres til beste for innbyggerne

hensiktsmessig bruk av fellesskapets ressurser

bedre økonomistyring

bedre etterlevelse av lovkrav

bedre kontroll med iverksetting av vedtak

forebygge risiko for misligheter

styrke tilliten til kommunen

Kilde: KMD

Internkontroll på «vårt» område:

Opplæringsloven

Barnehageloven

Integreringsloven (introduksjonsloven)

Friskoleloven (§§ 3-3, 3-5, 3-6, 3-7, 3-8 og 3-10).

Internkontroll for barnehageeier

Barnehageloven § 9.

Barnehageeier skal ha internkontroll for å sikre at barnehagen oppfyller kravene i barnehageloven med forskrifter.

Barnehageeier må delegere oppgaver og utførelsen av kontrollarbeidet til barnehagen. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset barnehagens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

§ 9. Internkontroll i barnehagen

Barnehageeier skal ha internkontroll for å sikre at kravene i denne loven med forskrifter følges.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset barnehagens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal barnehageeier

- a) utarbeide en beskrivelse av barnehagens hovedoppgaver, mål og organisering*
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer*
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik*
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig*
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll*

Foto: Pixabay

Krav til internkontrollen

Loven angir hva som kreves som et **minimum**, i praksis vil internkontrollen ofte inneholde flere elementer enn det som følger av bestemmelsen.

Hovedtrekkene i internkontrollen:

- angir **hva** kontrollen skal gjelde og **hvem** som har ansvaret,
- krav til kontrollens **innhold, utforming og oppfølging**,
- **dokumentasjonskrav**,
- krav om **evaluering og forbedring**.

§ 25-1. Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen

Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering*
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer*
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik*
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig*
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll*

Første ledd:

Internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges.

Kommunedirektøren er ansvarlig.

Utførelsen av arbeidet kan og vil ofte delegeres i administrasjonen:

- Kommunalsjef for skolesektor på opplæringsområdet → rektor på den enkelte skole.

Foto: Pixabay

Andre ledd:

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

- Systematisk basert på risikovurderinger, planmessig både jevnlig og ved behov
- Effektiv og god uten å bli unødvendig omstendelig og ressurskrevende

Risikovurderinger er sentralt. Både samlet for hele kommunen og innenfor de enkelte deler av kommunens virksomhet.

Konkret analyse og vurdering av risikoen for at regler og vedtak ikke følges, samt betydningen dette eventuelt har.

«Systematisk»:

arbeidet må ikke være hendelsesbasert eller tilfeldig.

Typiske elementer i et systematisk arbeid:

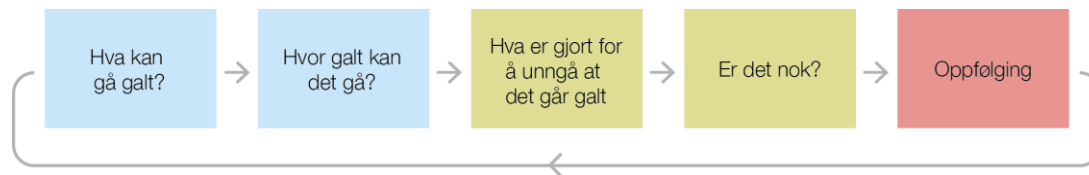
- Målsetninger og klarhet i ønsket resultat,
- Planer for arbeidet,
- Kunnskap om nåsituasjonen,
- Verktøy og metoder,
- Rutiner og prosedyrer,
- Tiltak og innsats.

«Risikoforhold»:

Risiko er produktet av sannsynlighet og konsekvensen av en hendelse.

Internkontrollen bør speile de risikoene som finnes i virksomheten – kommunen må ha tilstrekkelig kunnskap om de uønskede hendelsene som kan inntreffe.

Tiltak og kontroller som reduserer risiko.

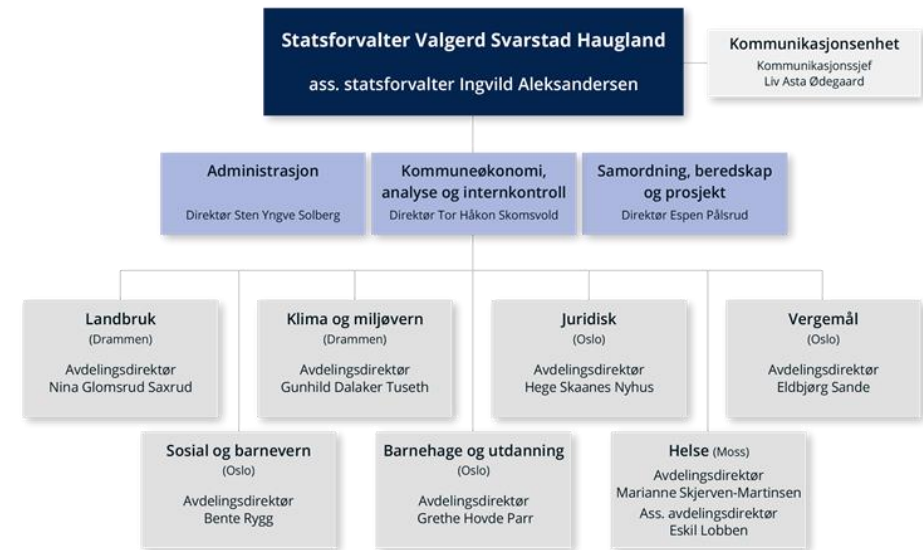

Kilde: KS

a) beskrive hovedoppgaver, mål og organisering

- Opp til kommunen hvordan beskrivelsen utformes,
 - Men må vise hvordan ansvar, oppgaver og myndigheter er fordelt.

b) Ha nødvendige rutiner og prosedyrer

Beskrivelse av hvordan kommunen utfører oppgaver og løser den daglige planlagte driften.

Hvordan ulike situasjoner og hendelser skal møtes (som ikke er planlagt, og kanskje ikke ønsket).

- Rutiner og prosedyrer må være utarbeidet,
- De bør/må være nedskrevet
- Lagret og gjenfinnbare.

Foto: Pixabay

c) Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik

- Internkontrollen må legge til rette for at avvik avdekkes, og at de følges opp.
- Det må også jobbes forebyggende for å hindre at avvik oppstår.
- Allerede oppståtte avvik skal korrigeres.
- Kommunen må ha oversikt over risikoer for avvik – både kortsiktig og langsiktig perspektiv.
- Tiltak må være egnet til å sikre regelverksetterlevelse.

I dette ligger det at kommunen må:

Skaffe seg informasjon om praksis i kommunen

Vurdere denne praksisen opp mot kravene i regelverket

Sørge for varige endringer når avvik blir avdekket

d) Dokumentere internkontrollen i den formen og omfanget som er nødvendig

Dokumentasjon i den form og omfang som er **nødvendig**.

Kommunen har et handlingsrom: vurderes ut fra virksomhetens **risikoforhold, størrelse, egenart** og **aktiviteter**.

De viktigste delene må dokumenteres: rutiner og prosedyrer, risikoanalyser, iverksatte tiltak, avvikshåndtering m.m.

Hvor detaljert og omfangsrik må dokumentasjonen være?

Konklusjoner, vurderinger, avveininger og underlagsmateriale.

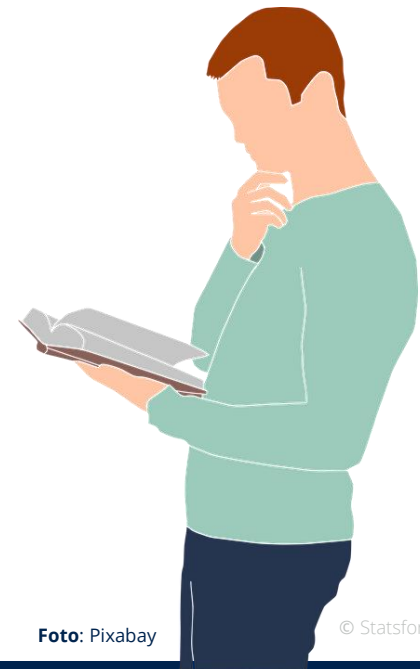
Foto: Pixabay

e) Evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

Evaluering og forbedring (systematisk oppfølging) er en viktig del av arbeidet – sikre at kontrollen til en hver tid er tilpasset kommunens virksomhet.

NB! Internkontroll er ikke noe som etableres en gang, og deretter går av seg selv.

Tilsyn med internkontroll

Regulert i særlovgivningen (oppl. § 14-1, integreringsloven § 48, barnehageloven kap 10):

Hensikt ikke å utvide statens tilsynsmyndighet. Statsforvalteren er begrenset til å føre tilsyn med de områdene særlovgivningen åpner for – viderefører tidligere ordning.

Lovlighetstilsyn. Kun om minstekravene er fulgt, ikke om internkontrollen er god.

Kap. 30 i kommuneloven

Oppdrag til Statsforvalteren: sikre lik tolkning av lovkravene i § 25-1.

Prop. 81 L (2019-2020)

Videreføre Statsforvalterens tilsynsmyndighet.

Opplæringsloven § 14-1: Statsforvalteren kan føre tilsyn med kommunens internkontroll.

Endringer i opplæringsloven

- § 9 A-3: Ansvar til rektor tatt ut av bestemmelsen, fordi kommuneloven § 25-1 regulerer kravet til internkontroll.
- Ny § 13-3e: krav om et «forsvarlig system» for å følge opp resultatene fra nasjonale kvalitetsvurderinger, og utarbeide en tilstandsrapport (flyttet fra § 13-10).

Takk for
oppmerksomheten!

Julie Clausen og Siri Aass
fmoajac@statsforvalteren.no
fmoasia@statsforvalteren.no

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Facebook [sfov.no](https://www.facebook.com/sfov.no)
Nettside statsforvalteren.no/ov